

אסון ט"ו באב

רן נכנס למשרד והביא עמו חבילה קטנה של ציוד הגברה שהוזמן בבית העסק שלו. הוא הניח אותה ולצדה השעין את הגיטרה החשמלית שנמסרה לו לתיקון. בינו לבין מזכירתי התפתחה שיחת חולין. הייתי שקוע במסמך שכתבתי ואוזני לא היו קשובות לשיחה, אף שניתן היה בהחלט לשמוע את הנאמר, עד שצפו מתוכה המילים שלא יכולתי להתעלם מהן.

"אני יודע שהיום זה ט"ו באב, אבל אני לא חוגג את היום הזה," שמעתי את רן אומר. "היום הזה מחובר אצלי לאירוע קשה."
 "למה אתה מתכוון?" שאלה.

רן פתח וסיפר את הסיפור. היה נדמה לי שהוא מספר סיפור מוכר, את הסיפור שלי. אירוע שהדחקתי במשך יותר משלושים שנה. חודשיים חלפו מהכניסה ללבנון במלחמת שלום הגליל. הקרבות שככו מעט וצה"ל נערך בסמוך מאוד לשדה התעופה של ביירות, בירת לבנון. היינו צוות שכלל מחלקה אחת מגולני ושני טנקים. התמקמנו ב'פיתה הסורית', שטח מישורי עגול שמקיפה אותו תלולית עפר גבוהה. את מרבית שעות היום בילינו בשמירה ובשיחות בטלות, ובלילות יצאנו למארבים באזור קרוב מאוד ל'פיתה'. נשארתי ב'פיתה' זמן קצר, כך שלא הספקתי להכיר או לשוחח עם השריונרים ובהם המפקד שלהם טולי, או בשמו המלא – תובל גבירצמן.

שנים קודם לכן היה תובל גבירצמן השראה לשיר ילדים מוכר. גברת צעירה בשם רמה סמסונוב בילתה יחד עם בנה הקטן בחוף הים

והביטה בילד יפה ומתולתל שאחז בידו אשכול ענבים. ילדה שהייתה יחד איתו בחוף ביקשה ממנו עינב. הילד סירב. הילדה ביקשה שוב ושוב, עד שעזבה והותירה אותו לבדו והוא נעלב ונעצב אל לבו. שמו של הילד היה טולי (תובל גבירצמן). המראה שראתה סמסונוב היה השראה לשיר טוליק, שהלחין נפתלי אלטר ושר אושיק לוי בפסטיבל שירי הילדים של שנת 1978.

באחד הימים, כאשר התארגנו למסדרי הבוקר ב'פיתה', פנה אלי סמל המחלקה: "אתה צריך לצאת לראיון מח"ט ב'שרגא', הבסיס החטיבתי של גולני. משם תמשיך לחופשה שלך."

לא הייתי מרואיין יחיד. יצאנו קבוצת מרואיינים מכמה 'פיתות'. פסענו בחוסר חשק, זועמים על קיצור החופשה בכמה שעות לצורך ראיון חסר תכלית. נכנסנו בשער הבסיס. כשהתקרבונו ללשכת המח"ט קיבל את פנינו אחד הקצינים ואמר: "תמתינו כאן, עוד מעט יגיע רכב לאסוף אתכם חזרה לפאתי שדה התעופה בביירות." עמדנו בפנים המומות. לא הספקנו להגיב על ההנחיה חסרת הפשר ששיבשה את סדר היום שהיה צפוי לנו – ראיון ונסיעה הביתה למה שנותר מהחופשה בת עשרים וארבע השעות, והקצין המשיך, "אחת ה'פיתות' הופגזה. יש המון נפגעים."

חזרנו, התארגנו והגענו עם כוחות נוספים לסיום תהליך הפינוי מה'פיתה' שהייתי בה רק כמה שעות קודם לכן. היא לא דמתה כלל למה שהייתה כאשר עזבתי והריח לא היה הריח שזכרתי. על האלונקה שנשאתי הייתה מונחת גופתו של חייל שחולץ מנגמ"ש, שעד לא מזמן בער כתוצאה מההפגזה של הצבא הסורי. לא ניתן היה לזהות את פניו של החלל, אבל אזור החזה שלו לא נפגע וכיס החולצה שלו בלט, מרמז על הימצאות פנקסים או תעודה מזהה. עברה בי מחשבה לפתוח את כיס החולצה ולבדוק מי הוא, אך המחשבה נותרה בגדר מחשבה בלבד. בהמשך התבררה התמונה: אחד הנגמ"שים נפגע ראשון מההפגזה ועלה באש. טולי הגיב מהר. הוא לקח בידו מטף לכיבוי אש ורץ אל הנגמ"ש הבווער. או-אז נורה אל ה'פיתה' פגז נוסף, שפגע בטולי והוא

נהרג. על פעולה זו זכה טולי לאחר מותו בצל"ש אלוף הפיקוד על מסירות נפש, גילוי אומץ לב וכושר מנהיגות.

הפינוי הסתיים, כוחות חדשים הגיעו להחליף אותנו ואנו יצאנו להלוויות. רבים מחברי המשיכו מבתי העלמין לבתי המשפחות של הנופלים. אני לא הייתי מסוגל. לא מצאתי בעצמי כוחות לעמוד מול המשפחות.

מחשבות קשות וטורדניות לא הניחו לי. למזל שהיה לי התלוו אי נעימות ואפילו רגשות אשם על כך שלא נפגעת. היו גם מחשבות על מה היה קורה לולא יצאתי לראיון. האם הייתי בין הפצועים או בין ההרוגים? המחשבה הכואבת ביותר הייתה על אימא, איך, אם בכלל, הייתה עומדת בבשורת איוב כזאת.

רן המשיך לספר, שפתו עשירה וסיפורו קולח.

"עכשיו את מבינה?" הביט במזכירה וקולו נחלש, "את מבינה למה אני לא מסוגל להתנתק ביום הזה מהאירוע הפרטי שלי ולראות בו יום טוב וראוי לבילוי?"

הבטתי בו מבעד לדלת, קמתי בקושי מהכיסא שלי ואמרתי לו, "הייתי שם. זה האירוע עם תובל גבירצמן, טולי."

אחר הצהריים חשתי שלא אוכל להשתתף בארוחת הערב המסורתית שנקבעה לנו עם החברים שנהגנו להיפגש איתם בכל ערב ט"ו באב, זה כמה שנים. התקשרתי לפיני. "מיכל ואני לא נגיע, הודעתי, והרגשתי שאני מאכזב, אך לא מצאתי את הכוחות להסביר.